

Kieli keskellä kännykkää?

Näkökulmia nykynuorten suomen kieleen

Esimiehen alkajaissanat Suomen Kielen Seuran kevätseminaarissa 8.4.2019

Hyvät Suomen Kielen Seuran jäsenet ja ystävät!

Suomen Kielen Seura täyttää tänä vuonna pyöreitä vuosia: vietämme 90-vuotispäiviä. Vuonna 1929 perustettu seura on yksi Suomen vanhimmista Helsingin ulkopuolella toimivista tieteellisistä seuroista. Merkkivuotta viettää myös vuosikirjamme *Sananjalka*, josta viime vuonna ilmestyi kuudeskymmenes vuosikerta. *Sananjalan* ensimmäinen numero ilmestyi vuonna 1959, ja sen jälkeen vuosikirja on ilmestynyt joka vuosi.

Sananjalkaa voi syystä pitää Seuran tieteellisen toiminnan kulmakivenä. Se on syntymästään pitäen ollut erittäin korkeatasoinen suomen kielen ja lähialojen julkaisufoorumi. Tämän voi jokainen helposti todeta *Sananjalan* uudempia ja vanhempia vuosikertoja lukemalla. *Sananjalan* nykyistä arvostusta kuvaa se, että Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan ylläpitämällä Julkaisufoorumilla se saanut tasoluokituksen 2. Tämä tarkoittaa oman alansa johtavaa tieteellistä julkaisukanavaa. Fennistiikan julkaisuista samalla tasolla on lisäksi vain *Virittäjä*. Tästä saavutuksesta voimme olla ylpeitä.

Seura seuraa aikaansa: *Sananjalan* digitointi jatkuu, ja kotisivumme on menneenä vuonna perusteellisesti uudistettu entistä monipuolisemmiksi. Sivuihin pääsee tutustumaan osoitteessa www.suomenkielenseura.fi. Sivuilla on keskeiset tiedot esimerkiksi Seuran historiasta, toiminnasta, jäseneksi liittymisestä ja *Sananjalasta*. Uusimpana lisäyksenä sivuille on avattu Seuran blogi, jossa tähän mennessä on ilmestynyt kolme kirjoitusta ajankohtaisista asioista. Tervetuloa tutustumaan!

Seuran perinteisempiä toimintamuotoja ovat tuoretta tutkimustietoa tarjoavat esitelmätilaisuudet sekä viime vuosina Seuran kevätkauden loppuhuipennukseksi vakiintunut seminaari. Näitäkin uudistetaan niin, että tavoitteenamme on tallentaa tulevat esitelmät, jotta niitä pääsevät katsomaan internetin kautta nekin kiinnostuneet, jotka syystä tai toisesta eivät pääse paikan päälle.

Viime vuoden seminaarissa muisteltiin menneitä, kun juhlistimme Osmo Ikolan syntymän satavuotisjuhlaa. Tämän kevään seminaarissa katseet kääntyvät kohti tulevaisuutta, sillä puhumme nykynuorten kielestä ja sen kautta myös suomen kielen tulevaisuudennäkymistä.

Nuorison kieli on eri aikoina herättänyt varttuneemmissa puhujissa jonkinlaisia intohimoja. Tämä ei ole kielentutkijalle yllättävää, sillä kielen luonteeseen kuuluu päättymätön muutos. Muutos taas toteutuu ennen kaikkea kielenkäyttäjäsukupolvien vaihtumisen myötä, ja jokaisella sukupolvella on taipumus pitää omaa kielimuotoaan ”oikeana”. On helppo ajatella, että nuoriso puhuu ja etenkin kirjoittaa huonommin kuin me keski-ikäiset: lauseenvastikkeet horjuvat, possessiivisuffiksit unohtuvat, välimerkitkään eivät tahdo löytää paikkaansa.

Toinen näkökulma asiaan on se, että suomen normitettu yleiskieli on alun perinkin laadittu arkaististen ihanteiden mukaiseksi, jos sitä verrataan vapaaseen puhuttuun kieleen. Normitettu yleiskieli ja kielenhuolto ovat etenkin viime vuosikymmeninä yrittäneet kuroa kuilua

kapeammaksi. Silti ero yleiskielen ja vapaan arkikielen välillä pikemminkin kasvaa jälkimmäisen nopeasti muuttuessa. Samalla nuorten kielenkäyttäjöiden yleiskielen hallinta horjuu.

Internetin ja sosiaalisen median myötä kirjoitetun ja puhutun kielen raja on käynyt vuosi vuodelta hämärämmäksi. Yhtäältä tämä kehitys innostaa nuoret käyttämään kielellistä luovuuttaan kirjoittamalla esimerkiksi some-päivityksiä, pikaviestejä tai jopa blogeja. Toisaalta se helposti hämärtää käsitystä siitä, mikä on normitetun yleiskielen ja vapaan kirjoitetun kielen ero. Valitettavaa on se, että nuoret ja vanhemmatkin ikäpolvet lukevat yhä vähemmän kirjoja ja muita sellaisia hyvää ja sujuvaa suomea edustavia tekstejä, jotka totuttaisivat heidät normitettuun yleiskieleen ja pitäisivät yllä sen hallintaa. Koulujen äidinkielenopetuksen painopiste on aikoja sitten siirtynyt pois perinteisistä oikeakielisydestä ja kielipolista, joita me vanhemmat sukupolvet aikamme pääsimme pönttämään.

Kolmas näkökulma nuorten kieleen ja suomen kielen uhkakuviin on vieraiden kielten vaikutus. Tämäkin ilmiö kuuluu kielen luonnolliseen elämään. Nykyään tämä vaikutus on kuitenkin ennennäkemättömän voimakasta ja tapahtuu kaikilla kielenkäytön alueilla. Nykysuomeen vahvimmin vaikuttava vieras kieli on englanti, jonka vaikutus näkyy kielenkäytön alueilla slangi-ilmauksista yritysnimistöön. Miksi esimerkiksi ilmastotekojen puolesta mieltään osoittavien suomalaisten koululaisten kantamat kyltit ovat englanninkielisiä? Kenelle ne on tarkoitettu? Millaiset oikein ovat nykynuoren kielelliset elämän eväät, ja pitäisikö asiasta olla huolissaan?

Näitä kysymyksiä pohdimme tänään kevätseminaarissamme. Kuulemme kolme aihepiiriä käsittelevää esitelmää, joiden jälkeen on ohjelmassa kahvimyyjäiset ja niiden jälkeen paneelikeskustelu.

Ennen esitelmää jaamme kuitenkin kaksi tunnustuspalkintoa, Osmo Ikolan rahaston palkinnon sekä Kirsti ja Arto Siitosen rahaston palkinnon.

TUOMAS HUUMO

Suomen Kielen Seuran esimies
thuumo@utu.fi

Suomen kieli ja suomalais-ugrilainen kielentutkimus
20014 Turun yliopisto